

hele aflaatstelsel, een stelsel met een praktijk waar we 't nu vanavond maar niet verder over zullen hebben. Goeie roomsen kleuren daar nu nog zélf over! Trouwens, die aflaatleer is de éniige aanval niet geweest op Christus' volkomen Zaligmakerschap! Dit was maar een accént! Maar vergeet u ook de bíécht niet, met haar boetedoeningen! En dan waren er ook nog de zogenaamde "zielsmissen" voor de arme dooie mensen, lijdende Christenen in het zogenaamde "vagevuur"!

Kunt u nú begrijpen dat toen Gods Kerk weer de Genade terugkreeg, dat ze geloven mocht aan een Zaligmaker Wiens Bloed alléén reinigde van àlle zonden, dat die weergekeerde Kerk toen gezegd heeft: "Dat is ééns, maar nóóit meer!?" Dat volkómen Zaligmakerschap van onze lieve Heiland Jezus Christus, dàt laten we ons nooit meer ontnemen!". Als u daaraan goed denkt wordt u veel duidelijk! Dan wordt u bijvoorbeeld heel de structuur, de bóúw van onze Catechismus, doorzichtig!

Waarom toch dat eerste hoofdstuk over 's mensen ellende, zondag 2 tot 4 -en na zo'n mooie zondag 1- waarom toch dat verschrikkelijke hoofdstuk, dat zo drastisch op de voorgrond komt met daarin de belijdenis van 's mensen zonde en schuld en verdoemenis en onbekwaamheid tot enig goed? Daar wordt een mens zo afgetakeld van, dat er geen drààd meer aan hem héél blijft! Waaróm toch?? Zo vind je 't in de Bijbel nergens; wat 'n geconcentreerde ellendeprediking! Zondag 2, 3 en 4! Wel, dat was allemaal weloverwogen opzet! Daar zat plàn achter! Daar heeft het plan achter gezeten om tegen díé sombere, zwarte achtergrond goed te laten zien dat er geen enkele andere Middelaar in Hemel en op aarde te zoeken was, noch te vinden was, dan Jezus Christus, Gods Zoon. Van ónze kant kon er niets komen, was er niets te verwachten. Dàt moest eerst goed vaststaan! En dàn, dan kreeg je hoofdstuk 2, over de verlossing, en over de Verlossér.

Dan nu zondag 5. Jazeker, die begint ermee, de belijdenis van onze verdoemenis uit zondag 2, 3 en 4 nog eens dunnetjes over te doen. Maar zoals ik al zei, wanneer u nou-es geschikt oordeelt, en aan de tijd van ontstaan denkt, en u zich eens herinnert wat er toen op het spel gestaan heeft, dan oordeelt u al mild. Dan neemt u die resumptie, die korte samenvatting van het voorafgaande over Gods récht, récht, récht...! dan neemt u die allang zo kwalijk niet meer. Maar daar komt nog iets bij! U weet: de Catechismus opent hier dus een nieuw hoofdstuk, hoofdstuk 2, het hoofdstuk over onze verlóssing.

Daarin zal dan straks de definitieve, de absolute klap vallen: Jezus Christus is de éniige Verlosser; Hij, en anders niemand, niemand er naast, noch geheel, noch gedeeltelijk; Jezus Christus heeft voor ons door één Offerande volkomen genoeg gedaan! U weet: dat kómt, dat gaat komen, dat komt straks allemaal. Denk eens aan de uitleg van de Twaalf Artikelen. Goed! Maar was het nu zo verkeerd van de opstellers van de Catechismus dat ze ààn de belijdenis van dat volkómen Zaligmakerschap van Christus, dat hun zo hoog zat, dat ze daaraan hebben laten voorafgaan een bespreking, een principie bespreking, van de zaak van de voldoening, en van de verzoening, van de noodzakelijkheid daarvoor? Ik geloof dat aan de opstellers daarvoor eer lof toekomt, dan blaam! Is dat oneerbiedig geweest van die mensen, om een beetje rationeel te werk te gaan, door eerst eens inzicht te verschaffen in de noodzakelijkheid van de verlossing, en in de mogelijkheid van de verlossing, de voldoening, de verzoening? En in de feitelijke? Want iedereen voelt op z'n klompen aan dat we niet bezig zijn te zoeken naar een Zaligmaker, want Die is er allàng! Maar zo worden we geïntroduceerd, rationéél! Dat is toch niet hetzelfde als rationalístisch! De dingen bij het onderwijs duidelijk op hun plaats zetten, dat is toch niet af te keuren als schóóls? Als hersengymnastiek, als koel verstandelijk werk? Zullen we de HERE, onze God ook niet met ons verstånd moeten dienen? Ja toch? En we gaan nòg even verder! Is de Heilige Geest Zelf in de Bijbel eigenlijk niet op dezelfde manier te werk gegaan als zondag 5? Laat de Heilige Schrift ons Zelf ook niet allereerst zien: de nóódzaak van de verzoening? Van de overbrugging van de kloof? Dan moet u maar eens in de Thora van Mozes lezen! Pardon, niet van Mózes, maar van Gód! Want God Zelf heeft via Mozes Israél opdracht gegeven om zó maar niet bij Hem te komen! "Gij zult niet met lege handen voor Mijn Aangezicht verschijnen!". Weet u dat dàt in de Bijbel staat? Zó maar niet met offers zus, en met offers zo, en met offers dan, en met offers dan, en met offers hiervoor, en met offers daarvoor? Nee, maar dat stond allemaal netjes opgeschreven; moet u eens kijken in de Offerthora: Leviticus 1 tot 7! En... dat is er nog maar een stúk van! Want er is nog zoveel meer! Alleen maar, ik weet het wel, ik wéét

het wel: zeer vermoedelijk zijn dat de meest gelezen en de meest beminde hoofdstukken van de Bijbel niet! "Kom jonges, die slaan we maar over, over die brandoffers, en over die vredeoffers, en over die zondoffers, en over die schuldoffers; en dan lezen we maar eens de brief aan de Hebreëen...". Ja, ja, maar weet u dat daar hetzelfde in staat? Alleen... die begrijpt u niet, als u Leviticus niet gelezen hebt! Jammer! Want daar had Hebreëen 9 nou net het oog op, toen ik daareven zei: "En zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving!".

Wanneer God de HERE Zijn Israëlieten door middel van die offeranden één ding bijgebracht heeft, dan is het wel dit geweest: de belijdenis, dat Hij, toch hun Vader, hun God, hun God Jaweh, dat Hij niet alleen voor goddeloze mensen zoals de Kanaänieten, maar eventueel ook voor Z'n eigen volk zó'n vertérend Vuur was, vanwege Z'n heiligheid, dat Hij eigenlijk ook voor Israëlieten niet te benaderen was! Niet te benaderen dan achter blóéd, dan onder bescherming van blóéd! Zóén-bloed! Rein zoenbloed. En dàt gebracht op een plaats die Híj aanwees: op een altaar dat de offeraar representeerde; daar ging dat bloed óp, dus dan was die man via dat altaar voor God bedekt. Dan keek God op bloed. Bovendien had iederéén dat bloed zomaar niet op dat altaar te sprengen of te stippen! Dat was pries-terwerk! Och, eigenlijk heeft God in de woestijn de hele stam van Levi zich in tenten rondom de tabernakel laten legeren, teneinde toch vooral te functioneren als isolatiegordel tussen Hem, tussen God, en Z'n volk! Om kortsluiting te voorkomen, zouden we tegenwoordig zeggen. Om te voorkomen dat de Heilige God, de Heiligheid van God, zó losbrandde, dat er van het hele Israël niks meer overschoot, omdat het smólt door de ontbrande Heiligheid Gods. Daarom lag Levi om de tabernakel, en dan kreeg je daarnà de stam. 'k Zal maar niet meer noemen, want waar zou het eind zijn? D'r viel met God niet te spotten! Nòg niet! Maar we lezen het vooral in de woestijngeschiedenis. Denk eens even, om dat nog even te noemen, denk eens even aan de oudste twee zoons van de hogepriester Aäron, Nadab en Abihu. Die zijn er toe verwaardigd om dan als priesters, als naderaars, bij God voor Israël te mogen komen optreden. Maar ze hebben dat middelaarsambt, dat bemiddelende ambt, maar héél kort bekleed! Dat wist u toch? Want toen ze iets inzake hun offerdienst niet precíés deden zoals God het voorgeschreven had, met hun vinger bij de letter, zijn ze door vúúr gedood! Als door een elektrische stroom getroffen! Kijk, dàt was het nu! God: een verterend Vuur! En wanneer? Op de dag van hun ambtsaanvaarding; "intree" zou je zeggen bij een dominee.

En daarmee kom ik meteen tot de tweede hoofdzaak waarover we 't vanavond hebben zouden. Dus ten eerste: er móést voldoening plaatshebben, er moest verzóening worden aangebracht! Je kon zomaar niet lopen naar God, zo ís God niet! Hij is een verterend Vuur; d'r is toch wat gebeurd? Adam! Dat weten we uit het Nieuwe Testament eigenlijk pas goed. Onze verdoemelijkheid in Adam! Dat is één, daar hebben we 't genoeg over gehad. Maar nu ten tweede: die verzoening, die is ook mógelijk geweest. Dat verzoenen, dat voldoen, dat heeft ook gekúnd! Maar waaróm heeft het gekund? Wel, omdat God dat Zelf mogelijk heeft gemaakt! Dat hebben wíj niet gepresteerd; daar hebben wíj niet wat voor uitgedacht, maar daarvan heeft God gezegd: "dan moet je 't maar zo en zo doen, dan kun je bij Me komen". Israël hééft inderdaad in Gods nabijheid verkeerd, en God hééft inderdaad temidden van die Israëlieten gewoond, in de tabernakel, en 't is goed gegaan. Maar hoe kwàm dat, en hoe kón dat? Doordat God Zelf daarvoor de middelen verschaft heeft, en de mensen. De middelen: bloed! en altaren! Want dat bloed moest op àltaren; zó maar niet! Maar op àltaren: representerende plaatsen! Zus en zo: dan eens geplengd, en dan eens gesprengd, en dan eens getipt. En... niet zó maar door Jan en Alleman gebracht, maar door de príesters! God heeft daar priesters voor benoemd. En die priesters weer onder een hoofd, en dat hoofd is geweest een man, een man..., een mán van wie niemand dat ooit verwacht zou hebben! Wie? Wel: Aäron! Nota bene! De man die Israël bijna naar de ondergang geholpen zou hebben met z'n gouden kalf! God heeft hém toen dan ook al haast gedood, net als later allebei z'n oudste twee zoons! U weet: Aäron is gespaard op Mozes' voorbede. Da's ook weer zoiets dat je heel toevallig verneemt in het boek Deuteronomium; daar vertelt Mozes er iets van. Toen heeft Mozes voor Aäron gebeden: "Och Here, maak hem niet dood".

En toen later... toen heeft God weer uitgerekend díé man, wij zouden zeggen: die waardeloze vent, die Aäron, aangesteld tot hogepriester. Ja! Och, want wat maakte dat voor de HERE eigenlijk voor

verschil? Als je nou vanaf de maan naar de aarde zou kunnen kijken, zou u dan denken dat je verschil ziet tussen een toren en een aardkluutje? En zo was het voor de Here ook! Zelfs de beste van de bésten kón voor Gods Ogen toch niet bestaan? En daarom heeft God het goed laten zien, waarom Aäron dan wél kon bestaan. Krachtens Gods àanstelling, krachtens Gods róeping! En dat moet u zien! Dan begrijpt u ook Hebreëen weer, nu Hebreëen 5 vers 4. 'k Zal 't eens voorlezen: "...En niemand matigt zichzelf die waardigheid aan, doch men wordt ertoe geróepen door God, zoals immers ook Aäron". Och, al die schaduwen van de oudtestamentische eredienst zijn zo nódig geweest, en daarom goed geweest. Laten we er altijd met éérbied over spreken; ze zijn voor ons nu nog een platenboek. Ik heb ze als kind bij vader thuis, en ik heb ze als kind op de Christelijke school ook gezien: de platen ervan. 'k Hoop dat ze nog bij het onderwijs maar trouw gebruikt worden! Dat aanschouwelijk onderwijs van de Wet, van de Thora, die platen: laten die ons veel waard blijven! Sla die Bijbelse stukken niet over! Dat is propedeuse! Dat is goede pedagogie! Nú nog voor de Kerk van vandaag! Al... zullen we niet moeten vergeten dat al die schaduwen hebben gevraagd, hebben geróepen, hebben gesméékt: om de Christus! Om Gods eigen Zoon, Die dan ook gekomen is. Christus, Gods eigen Zoon: God Zélf, geopenbaard in het vlees. Blijvend Mens geworden in vernedering en verhoging, nu nog. En daar moet u nu toch ook al vast eens op letten, Gemeente, dat is toch iets groots geweest. De Zoon van God is niet pas gaan bestaan in de dagen van het Nieuwe Testament, Hij is er ook al geweest onder het Oude Testament, ook al onder Mozes hoor! Die Zoon van God heeft ook in de dagen van het Oude Testament Zich al geducht laten gelden! Bijvoorbeeld, telkens wanneer u in het Oude Testament leest over de Engel des HEREN. Dan moet u maar eens invullen: "O, dus dat is de Here Jezus". Vul dat maar gewoon in; schrap maar door met potlood -in gedachten dan-, en zet daar dan maar voor in de plaats: Christus! De Engel des HEREN is Dezelfde geweest als Degene die wij nu kennen als: Jezus, de Christus, de Messias, Gods Zoon!

Alléén: die Zoon van God, die eeuwige Zoon van God was toen, tóén nog lang niet aan de vernedering toe, onder het Oude Testament. Integendeel! Moet u maar eens zien hoe de Engel des HEREN optreedt tegen de Kanaänieten: Hij verpléttert ze! En dat is voorspel van het Oordeel dat die Zone Gods straks brengen zal over àlle goddeloze inwoners der aarde, aan het einde van de dagen! En nu verkeren wij in een tussenfase inzake de werkzaamheden van de Zoon van God. Die tussenfase is aangebroken: niet onder de oude bedeling, want diezelfde Engel des HEREN, die goddelijke Ordonnant van Israëls oorlogen, Die is pas in de volheid des tijds ertoe overgegaan Zich neer te buigen, Zichzelf zó diep neer te buigen, dat Hij vlees en bloed aannam, helemaal geen Generaal meer was, Vorst van het heir des HEREN, maar een Kindje, uit de maagd Maria geboren te Bethlehem, en opgegroeid tot Knaap, en een Man geworden, en tenslotte het smetteloze Schaap van Jesaja 53: de Man van smarten, van Gethsemane, en aan het kruis, op wie God al onze ongerechtigheden heeft doen aanlopen. Dat is de tussenfase in de geschiedenis van Gods Zoon, waarin wij ons vandaag nog bevinden. Als de Here Jezus straks terugkomt, dàn zal het weer donderen en bliksemen, net als bij de verovering van Kanaän in de slag bij Gibeon. Maar nú is de Here Jezus nog veelszins vernederd; de Kerk wórdt toch ook nog vernederd?

Nu, niemand minder is als Middelaar tussen God en mensen in gaan staan, opgetreden, dan Gods eigen Zoon. Gods éígen Zoon! Wilt u daar ook goed aan denken als u het Nieuwe Testament leest? Dan leest u bijvoorbeeld de volgende geschiedenis: Daar was Johannes de Doper aan het prediken en aan het dopen, en dan komt er een man langslopen, en opeens wijst Johannes, en hij roept uit: "Daar heb je Hem! Dàt is het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt!". Wat was dat dan voor iemand? Johannes wees toch naar een gewone man? Nou... gewone man: een échte Man! De Here Jezus was een échte Man! Hij was een écht Mens! Maar toch deed Johannes de Doper over diezelfde Man ook eens een keer déze uitspraak: "Hij was eer dan ik!". Nu, u kent de geschiedenissen... Johannes de Doper was ongeveer een half jaar ouder dan de Here Jezus, weet u wel? Denk maar aan de geschiedenissen der zwangerschap van Elisabeth en van Maria; moet u maar eens nagaan. Johannes de Doper is ongeveer een half jaar ouder geweest dan de Here Jezus. En toch... Johannes de Doper heeft in de Here Jezus de waarachtige Méns gezien, maar óók het smetteloze Gódslam, dat de zonde van de wereld kwam wegdragen! Dat kon een ander toch niet? Het Godslam, dat de zonde der wereld zou wegdragen...zóú! U weet: 't is ook gebeurd. Maar dat heeft Johannes niet meer mogen beleven. Jezus' discipelen, die hebben

het mogen beleven, als oorgetuigen en ooggetuigen mogen beleven. En zij hebben hun getuigenissen aan de nageslachten doorgegeven, over wat er op Golgotha gebeurd is. Daar zijn àl die schaduwen waarover ik nu vanavond gesproken heb, waarover de Wet van Mozes nog véél meer mooie dingen zegt, die zij er allemaal geconcentreerd en vervuld. Vervúld... naar Gods genóégen vervuld. Want God heeft er het bewijs bij gegeven. Want toen dàt gebeurd was, toen Jezus gezegd had: "Het is volbracht!", toen heeft God Zelf het voorhangsel van de tempel van boven naar beneden doormidden gescheurd. Ze hadden hun dienst gedaan! Ze hadden hun drievoudige prediking laten horen! Voldoening! Door verzoening! Ten eerste: die móét komen, ten tweede: die kàn komen, en toen dat voorhangsel scheurde: het derde: ze is gekomen! "Het is volbracht", sprak onze Heiland. Dat betekent voor ons vandaag: nu hoeft u niet meer met bloed naar de Kerk te komen; d'r hoeven geen jongetjes meer besneden te worden; d'r is nú geen bloed meer nodig ter verzoening. En we hebben nu geen altaren meer nodig! Pàs op! Ook niet voor de aardigheid een tafel voor in de kerk zetten, en daar in het najaar iets van de oogst op neerleggen! Pas op! Je kunt nooit eens weten waar 't op uitloopt! Geen bloed meer, en geen altaren meer, en we hebben ook geen tempels meer nodig met priesters erin, en met een baas d'r boven, een hogepriester! Pas op, pas op! Je weet niet waar 't op uitloopt! Och, och, onze àrme middeleeuwse voorouders zijn daar waarempel tóch weer mee opgescheept! Ze hebben de klok achteruit gezet, alsof er geen brief aan de Hebreëen ooit geschreven was, over Gods eigen Zoon als Hogepriester, die toch meer was dan Aàron, en Wiens Offer éénmalig was! Want laat ik het nog eens voor de laatste keer uit Hebreëen 9 mogen aanhalen om daarmee te besluiten: "... Maar thans is Hij éénmaal -bij de voleinding der eeuwen, nu, in de nieuwe bedeling- verschenen, om door Zijn Offer de zonde weg te nemen".

Eénmaal, in 't Grieks netzogoed één woordje als in onze taal, in het Nederlands. Eénmaal! Tegen dàt woord, dat éne woordje "eenmaal" - in het Grieks "hapax" - loopt àlle bijgeloof zich te pletter! Aan dàt woordje heeft de Reformatie der Kerk in de zestiende eeuw zich dan ook met àlle kracht vastgeklampt in haar verweer tegen een toen nog zo oppermachtige Roomse kerkwereld, ja, maar ook dénkwereld! Ze hadden er knappe koppen, net zo goed als vandaag! Maar Guido de Brès heeft de bisschop van Arras, die 'm in de gevangenis kort voor z'n dood bezoeken kwam, en met hem redetwisten kwam, dààr toch mee vastgezet! Nee nee! Eénmaal! Dus: géén zielsmissen meer, en géén boetedoeningen meer, en géén overtoellige goede werken meer! En die hele santenkraam niet! Zélfs als ze mogelijk waren, dan waren ze nog onnodig! Want Jezus Christus, Gods Zoon, is éénmaal gestorven, en daarmee is het voor àl-tíjd genoeg!

Ziedaar Gemeente, dat "éénmaal", dàt woord, dat is de korte inhoud van uw zondag 5, en dat moge ook maar van dit schijnbaar wat dróge stuk onzer Belijdenis voor vanavond, dat moge ook maar uw en mijn belijdenis zijn in ons leven, en straks, als we gaan sterven, als we d'r tenminste de tijd voor krijgen! Daar krijgt niet iederéén de tijd voor! Belijd dan maar zondag 5: éénmaal! 't Is volbracht, 't is nu genoeg! "... Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet zou verderven, maar het eeuwige Leven hebben."

Amen.

Ds. C. Vonk, 5 september 1971